

TRŽAŠKI DNEVNIK

V ZNAMENJU VEDNO NOVIH ODPUSTOV

Iznajdljivost delodajalcev pri izkoriščanju uslužbencev

Z večnim refrenom, "ni naročil" odpuščajajo delavce, nižajo delovni urnik in plače ter uvajajo sisteme, ki so na škodo delojemalca

Kot smo že večkrat poudarili, so delodajalci v polni ofenzivi. Zavedajo se namreč, da je prav sedaj, ko vlada razdvojenost in razcepjenost v vrstah delavskega razreda, primeren trenutek, da udarijo po svojih uslužbenih ter jih kolikor mogoče izkoristijo. Načinov, kako škodovati delavskemu razredu,

PARTIZANI in nabrežinsko ljudstvo maršalu Titu

MANSAL TITO

V imenu vseh borcev, zvestih NOB, Vam posiljam iskrene čestitke k Vasemu 58. rojstnemu dnevu in Vam želimo uspehov v borbi, ki jo vodite za zgraditev socializma in za zmago resnice in pravice. Prepričani smo, da bodo jugoslovanski narodi, ki so pod Vašim vodstvom z orožjem premagali nacifasizem in si priborili nacionalno in socialno svobodo, tudi v tej borbi zmagali. Objubljamo, da se bomo še bolj strnili in ne bomo nikomur dopustili bleatenja naše borbe in spomina padlih za svobodo.

GLAVNI ODBOR ZP STO - TRST

JOSIPU BROZU TITU

Maršalu Jugoslavije

BEOGRAD

Okrajni odbor OF za Nabrežno Vam v imenu svojega članstva posilja iskrene čestitke ob priliki Vašega rojstnega dneva z željo, da bi se mnoga leta vodili jugoslovanske narode v borbi za ustvaritev novega družbenega reda in za zmago resnice in pravice v svetu.

Smrt fasizmu — svoboda narodu!

Po vseh izjavljenih poizkusih

Se protestno zborovanje

Ker je predlog kominformističnih sindikatistov o sklicanju splošne stavke v protest proti terorizmu v jugoslovanski coni Tržaškega ozemlja klavno propadel, so si ti zadržani interesi istarskega ljudstva izmislili drug način, kako pokazati sveto odporne nje tržaškega prebivalstva nad izločitvijo istarskega, ki hočejo priključiti cono B Jugoslaviji.

V večeršnjih številki "Unita" javljajo, da so Enotni sindikati zaprosili odgovorne oblasti za dovoljenje, da bi sklicali "veliko protestno zborovanje na Trgu Unitu, katerega naj bi se udeležili vsi tržaški delavci, ki (po zatrjevanju teh pisem), ostro obsojajo početje itofasizma v coni B. Zgoraj omenjeno zborovanje, za katerega pa se niso prejeli dovoljenja, naj bi bilo v nedeljo 28. t. m.

Da bi vzbudili pri odgovornih oblasteh čim več razumevanja za to "splošno akcijo", poudarjajo v članku, objavljenem v večeršnjih številki "Unita" pod naslovom "Unita", da je sedaj že askirani čas, če hočemo se rešiti Trst pred polomom ter rešiti istrsko ljudstvo izpod itofasističnega pekla. Takemu "SOŠ" se res ne more ustrahovati nobeno "blagovestno" srce — treba je storiti vse potrebno, da se porve v te kraje Italija, ki bi znala na najboljši "pravilni" način rešiti vsa ta "vprašanja". Toda o tem ne smemo se kominformisti odkrito spregovoriti, sicer ne bi mogli "govoriti o ubarotitv in infanet ter o izdajstvu Jugoslavije", ki prodaja Trst imperialistom.

No, če bi bilo mnenje tržaškega delavstva res takšno, kot ga slikajo kominformisti, potam bi jim prav gotovo uspel že prvi predlog za sklicanje splošne stavke. Ker pa je tržaško delavstvo dobro poučeno o resničnem položaju v jugoslovanski coni Tržaškega ozemlja, bo odgovorilo na ta drugi predlog kominformistov z — molkom!

Ce bodo prejeli dovoljenje za sklicanje zborovanja, jim svetujemo, naj se za številno udeležbo pripravijo, vsem reakcionarnim krogom, posebno za fašistom, ki bodo prav radi pristavili ostalim rešitvam "eprečnih vprašanj" še eršitev pripadnosti Slovencev, Dalmatce in morda še kakšnega drugega dela Jugoslavije k "nadprepetit".

Prepričani pa naj bodo, da bodo na takih in podobnih "zborovanjih" zaman čakali na resnično demokratske Tržačane, ki vedo, kaj se skriva za lažnimi in hinavskimi izjavami kominformistov.

je seveda več: v eni tovarni odpuščajajo z dela, v drugi zopet nižajo delovni urnik, v tretji uvajajo takšne sisteme, ki so seveda na škodo interesov delavskega razreda. Delavci, ki bi morali v tem trenutku nastopati bolj kot kdajkoli enotno, stoji pred to ofenzivo polnoma brez moči. Sindikalne organizacije, ki bi jim morale biti voditeljice v borbi proti razrednemu sovraštvu, imajo sedaj vse drugačne, bolj "evazne" opravke. Treba je napadati jugoslovanske cono Tržaškega ozemlja, treba je obrekovati vse dosledne borbe za pravice delavskega razreda, treba je blati in črniti novo Jugoslavijo itd.

Delodajalci to ugodno priliko izkoriščajo — posledice tega položaja občutijo seveda na svoji koži delavci sami, ki zaman protestirajo proti nizkim plačam ter slabim delovnim pogojem.

Tak je položaj v vseh tovarnah in podjetjih, tak je položaj tudi v tovarni ILVA. Tudi vodstvo te tovarne se pritožuje, da primanjkuje naročil ter da je zaradi tega treba skrajšati delovni število. Iz evklidovskosti in iz skrbnosti za interese svojih uslužbencev je vodstvo zavrnilo vsa prošnja za odpuščajanje delavcev, ki so zaradi tega, da bi se ustalo, "v pomanjkanju dela", nekatere skupine delavcev, ki se morajo baviti z vse mogočimi delomi, samo s tistimi ne, za katerega so se izdali. Zavrnilo prejemajo tudi za to delo isto plačo kot doslej — toda delavci se vprašujejo — koliko časa bo to trajalo.

Pred časom je vodstvo ILVE sklenilo ukiniti delo pri eni izmed Martinovih peči. Vse delavce, ki so bili pri tej zaposleni, je seveda odpuščalo z dela, obljubo, da se bo samo začasno odpuščajo. Ker so delavci proti temu protestirali, so pristali na to, da ne smarjajo to kot odpuščanje, temveč kot predčasno letno počitnice. Razočvedni smo, če bo vodstvo svoje obljube držalo ter, po predmetu, "priznanih" počinov ponovno namestiti prizadele uslužbence.

Glede na "nove" delovne sisteme, ki prisojeva k se večji zasotitvi je tako dovolj težke položaja, so se delavci ILVA obrnili do svojih sindikalnih predstavnikov, ki bi morali to vprašanje v čim krajšem času rešiti.

Sindikalne beležke

Za zidarske delavce velja še vedno stara delovna pogodba — Kamnoseški delavci se vedno stavkajo.

Ze pred časom smo v našem časopisu javili, da je bil podpis med predstavnikoma delav-

Škedenjski pionirji imajo svojo knjižnico

Otvorili so jo z uspešno kulturno prireditvijo

Včeraj, 24. t. m., smo imeli v Škedenju slovesno otvoritev pionirske knjižnice, ki obsega do sedaj že lepo število knjig. Pionirska družina v Škedenju je izbrala za to priliko ta datum v čast Titovemu rojstnemu dnevu.

Tako se je zbralo na sedežu OF pri Bordonu mnogo starejšev in pionirji, njihovih staršev, aktivistov in zastopnic okrajne ASIZZ. Svečanosti so prisostvovali predstavniki pionirske družine iz Rocola, kateri je pionirska družina iz Škedenja podarila nekaj knjig-dodatkov iz svoje knjižnice. Mladinka Zafred Miranda je vsem navzočim prebrala pismo "Zveze pionirjev v Trstu", ki poklanja kot nagrado za prvomajsko tekmovalje škedenjskim pionirjem nekaj knjig.

Obnovitvi knjižnice je sledil pester in vesel program, ki ga je sestavila tov. Vida Verkova. Pionirka Podobnik Anita je recitirala pesem Iga Grudna "Sinkus". Mali Sergij je zelo čustveno podal pesem Pomladi. Nadarjena Tatjana se je odlikovala v dveh dialogih. Prvi s pionirjem Darilem, ki je predstavljala lenega Petra, ter ga z naravnost igralsko sposobnostjo okregala. Druga pa je skupno z Miskom podala pogovor matere in zdravnika pri telefonu. Pri klavirju nam je zasvirala "Veseli hribovci". Tudi pionirki Martica in Lidija sta odigrali vsaka nekaj skladb pri klavirju, črnolasi. Eda pa na harmoniki venček narodnih pesmi.

Zborna recitacija "Vlak" je v nas oživela veselo potovanje naših pionirjev v poštinske kolonije.

Nazadnje je pionirska družina izrazila svoja voščila maršalu Titu, z zborna recitacija "Titu za rojstni dan" ter okrasila njegovo sliko s kito svetla.

delavcev ter med predstavnikoma sindikalnih organizacij sporazum o novi delovni pogodbi za vse zidarske delavce. Kljub temu pa, da je bil sporazum že pred več kot mesecem dni sklenjen, je ostala veljavna še vedno stara delovna pogodba. Delodajalci ja sindikalni predstavniki se niso mogli namreč sporazumeti o datumu, s katerim bi stopila nova delovna pogodba v veljavo. Zadevo proučuje sedaj urad za delo, ki bo v prihodnjih dneh sklical sestanek zainteresiranih strank, na katerem bodo morali rešiti še to vprašanje.

Položaj kamnoseških delavcev iz Nabrežine ostaja neizmenjen. Čeprav je lastnik

Ze več časa je lastnik tržaške tovarne za testenine grozil svojim uslužbencem z odpuščaj z dela, češ da mu primanjkuje dovoljno številno vrst naročil. Zaradi teh groženj so se delavci že obrnili do svojih sindikalnih predstavnikov, ki so pričeli pogajanja z lastnikom tovarne.

Vse je kazalo, da je nevarnost odpuščanj z dela začasno preprečena, ko je pred dvema dnevi lastnik tovarne nenadoma sporočil desetim izmed svojih uslužbencev, da so odpuščeni z dela. Med prizadetimi je sedem delavcev, dva vajence in en delavec. Ko so zahtevali delavci od lastnika pojasnilo glede krivicega ukrepa, jim je ta zopet ponovil že star izgovor, ki ga imajo delodajalci za tako priliko vedno pripravljeno, češ da mu primanjkuje novih naročil in da mora zaradi tega skrajšati število uslužbencev.

Sindikalni predstavniki, do katerih so se prizadeti delavci obrnili, so izročili zadevo Uradu za delo, ki bo moral sklicati sestanek zainteresiranih strank, na katerem bodo obravnavali prav ta problem.

Prizadeti delavci so se ponovno obrnili do lastnika tovarne z zahtevo, da bi preključil ukrep o odpuščanju z dela; kljub temu da so njihove zahteve utemeljene, je lastnik vztrajal pri svojem stališču, da ni hotel o nadaljnjih pogajanjih ničesar slišati.

Z odpuščanjem zgoraj navedenih desetih uslužbencev je nastal v tovarni testenine zelo težak položaj. Delavci, ki so se zaposleni, živijo v strahu, da bodo tudi v kratkem odpuščeni, iz izgovorom, da ni dela. Dolžnost odgovornih oblasti je rešiti tudi položaj te tovarne.

Rok za prošnje za popravilo po vojni poškodovanih stavb podaljšal do 31. maja 1950

TRST, 10. (AIS) — Z ukazom ZVU št. 90 se podaljšuje rok, katerega določa ukaz št. 32 z dne 24. novembra 1947 za predložitev prošnje za popravilo po vojni poškodovanih zgradb s pomočjo tehničnega urada (Genio Civile), do 31. maja 1950.

Tozadnje, po določilu ukaza 122 z dne 14. junija 1949 pri civilnem tehničnem uradu (Genio Civile), vložene prošnje morajo biti opremljene z listinami, ki jih našteva člen II. ukaza št. 90. Ze vložene prošnje morajo biti dopolnjene z listinami (v zgoraj označenem roku do 31. maja 1950, da bodo veljale kot pravočasno vložene. Ukaz št. 90, ki je stopil v veljavo z dnem podpisa, bo objavljen v prihodnji številki uradnega lista ZVU, ki izide verjetno 11. maja 1950.

Prebivalci Škedenja, Sv. Ane in Ponizane so se tudi pred letom hodili kopat v kopališču pri Sv. Savi in "Scalo legnam". Danes ni tam več nobenega kopališča in če si hočejo prebiv-

Škedenjski pionirji imajo svojo knjižnico

Otvorili so jo z uspešno kulturno prireditvijo

Včeraj, 24. t. m., smo imeli v Škedenju slovesno otvoritev pionirske knjižnice, ki obsega do sedaj že lepo število knjig. Pionirska družina v Škedenju je izbrala za to priliko ta datum v čast Titovemu rojstnemu dnevu.

Tako se je zbralo na sedežu OF pri Bordonu mnogo starejšev in pionirji, njihovih staršev, aktivistov in zastopnic okrajne ASIZZ. Svečanosti so prisostvovali predstavniki pionirske družine iz Rocola, kateri je pionirska družina iz Škedenja podarila nekaj knjig-dodatkov iz svoje knjižnice. Mladinka Zafred Miranda je vsem navzočim prebrala pismo "Zveze pionirjev v Trstu", ki poklanja kot nagrado za prvomajsko tekmovalje škedenjskim pionirjem nekaj knjig.

Obnovitvi knjižnice je sledil pester in vesel program, ki ga je sestavila tov. Vida Verkova. Pionirka Podobnik Anita je recitirala pesem Iga Grudna "Sinkus". Mali Sergij je zelo čustveno podal pesem Pomladi. Nadarjena Tatjana se je odlikovala v dveh dialogih. Prvi s pionirjem Darilem, ki je predstavljala lenega Petra, ter ga z naravnost igralsko sposobnostjo okregala. Druga pa je skupno z Miskom podala pogovor matere in zdravnika pri telefonu. Pri klavirju nam je zasvirala "Veseli hribovci". Tudi pionirki Martica in Lidija sta odigrali vsaka nekaj skladb pri klavirju, črnolasi. Eda pa na harmoniki venček narodnih pesmi.

Zborna recitacija "Vlak" je v nas oživela veselo potovanje naših pionirjev v poštinske kolonije.

Nazadnje je pionirska družina izrazila svoja voščila maršalu Titu, z zborna recitacija "Titu za rojstni dan" ter okrasila njegovo sliko s kito svetla.

konoloma obljubil, da se bo že v začetku tega letna vrnil s svojega potovanja ter poravnal svoj dolg, je ostalo vse le pri obljubah. Lastnika ni in delavci zmanj čakajo na izplačilo svojih plač. O zadevi je bil obveščen urad za delo ter po njem tudi Vojska uprave, katerih naloga je sedaj stvar proučiti. Delavci, ki delajo v tem kamnolomu so predlagali, da bi vodstvo kamnoloma sprejela začasno nekakša komisija, katero bi sestavljali najstarejši uslužbeni. Na ta predlog seveda niso prejeli nikakega odgovora. Kamnoseški delavci so sklenili s svojo stavko nadaljevati, dokler jim ne bo lastnik povrnil vseh zaostankov.

Položaj kamnoseških delavcev iz Nabrežine ostaja neizmenjen. Čeprav je lastnik

Ze več časa je lastnik tržaške tovarne za testenine grozil svojim uslužbencem z odpuščaj z dela, češ da mu primanjkuje dovoljno številno vrst naročil. Zaradi teh groženj so se delavci že obrnili do svojih sindikalnih predstavnikov, ki so pričeli pogajanja z lastnikom tovarne.

Vse je kazalo, da je nevarnost odpuščanj z dela začasno preprečena, ko je pred dvema dnevi lastnik tovarne nenadoma sporočil desetim izmed svojih uslužbencev, da so odpuščeni z dela. Med prizadetimi je sedem delavcev, dva vajence in en delavec. Ko so zahtevali delavci od lastnika pojasnilo glede krivicega ukrepa, jim je ta zopet ponovil že star izgovor, ki ga imajo delodajalci za tako priliko vedno pripravljeno, češ da mu primanjkuje novih naročil in da mora zaradi tega skrajšati število uslužbencev.

Sindikalni predstavniki, do katerih so se prizadeti delavci obrnili, so izročili zadevo Uradu za delo, ki bo moral sklicati sestanek zainteresiranih strank, na katerem bodo obravnavali prav ta problem.

Prizadeti delavci so se ponovno obrnili do lastnika tovarne z zahtevo, da bi preključil ukrep o odpuščanju z dela; kljub temu da so njihove zahteve utemeljene, je lastnik vztrajal pri svojem stališču, da ni hotel o nadaljnjih pogajanjih ničesar slišati.

Z odpuščanjem zgoraj navedenih desetih uslužbencev je nastal v tovarni testenine zelo težak položaj. Delavci, ki so se zaposleni, živijo v strahu, da bodo tudi v kratkem odpuščeni, iz izgovorom, da ni dela. Dolžnost odgovornih oblasti je rešiti tudi položaj te tovarne.

Rok za prošnje za popravilo po vojni poškodovanih stavb podaljšal do 31. maja 1950

TRST, 10. (AIS) — Z ukazom ZVU št. 90 se podaljšuje rok, katerega določa ukaz št. 32 z dne 24. novembra 1947 za predložitev prošnje za popravilo po vojni poškodovanih zgradb s pomočjo tehničnega urada (Genio Civile), do 31. maja 1950.

Tozadnje, po določilu ukaza 122 z dne 14. junija 1949 pri civilnem tehničnem uradu (Genio Civile), vložene prošnje morajo biti opremljene z listinami, ki jih našteva člen II. ukaza št. 90. Ze vložene prošnje morajo biti dopolnjene z listinami (v zgoraj označenem roku do 31. maja 1950, da bodo veljale kot pravočasno vložene. Ukaz št. 90, ki je stopil v veljavo z dnem podpisa, bo objavljen v prihodnji številki uradnega lista ZVU, ki izide verjetno 11. maja 1950.

Prebivalci Škedenja, Sv. Ane in Ponizane so se tudi pred letom hodili kopat v kopališču pri Sv. Savi in "Scalo legnam". Danes ni tam več nobenega kopališča in če si hočejo prebiv-

Škedenjski pionirji imajo svojo knjižnico

Otvorili so jo z uspešno kulturno prireditvijo

Včeraj, 24. t. m., smo imeli v Škedenju slovesno otvoritev pionirske knjižnice, ki obsega do sedaj že lepo število knjig. Pionirska družina v Škedenju je izbrala za to priliko ta datum v čast Titovemu rojstnemu dnevu.

Tako se je zbralo na sedežu OF pri Bordonu mnogo starejšev in pionirji, njihovih staršev, aktivistov in zastopnic okrajne ASIZZ. Svečanosti so prisostvovali predstavniki pionirske družine iz Rocola, kateri je pionirska družina iz Škedenja podarila nekaj knjig-dodatkov iz svoje knjižnice. Mladinka Zafred Miranda je vsem navzočim prebrala pismo "Zveze pionirjev v Trstu", ki poklanja kot nagrado za prvomajsko tekmovalje škedenjskim pionirjem nekaj knjig.

Obnovitvi knjižnice je sledil pester in vesel program, ki ga je sestavila tov. Vida Verkova. Pionirka Podobnik Anita je recitirala pesem Iga Grudna "Sinkus". Mali Sergij je zelo čustveno podal pesem Pomladi. Nadarjena Tatjana se je odlikovala v dveh dialogih. Prvi s pionirjem Darilem, ki je predstavljala lenega Petra, ter ga z naravnost igralsko sposobnostjo okregala. Druga pa je skupno z Miskom podala pogovor matere in zdravnika pri telefonu. Pri klavirju nam je zasvirala "Veseli hribovci". Tudi pionirki Martica in Lidija sta odigrali vsaka nekaj skladb pri klavirju, črnolasi. Eda pa na harmoniki venček narodnih pesmi.

Zborna recitacija "Vlak" je v nas oživela veselo potovanje naših pionirjev v poštinske kolonije.

Nazadnje je pionirska družina izrazila svoja voščila maršalu Titu, z zborna recitacija "Titu za rojstni dan" ter okrasila njegovo sliko s kito svetla.

Zanimivo pismo žene IV. okraja

Škedenjke na udarniškem v Istrskem okrožju

Tov. Rutar Angela iz Škedenja si ni dala miru, dokler nam ni poslala naslednjih vrstic ob javo:

V nedeljo 21. t. m. smo se žene iz Škedenja skupaj z ženami drugih okrajev napotile v Istrsko okrožje, obirat grab, in sicer v Pobege.

Ko smo prispeli z avtobusom v Pobege, so nas že čakali domači zadrugarji, ter nas z navdušenjem sprejeli. Ob tej priliki seveda, ni manjkala harmonika, s katero smo se z domačinimi napotili na lepo urejeno njivo in pričele med petjem obratirati grab. Čas od 9. do 14.30. nam je hitro minil in najraje bi še ostale, toda ko silo nas je čakalo. Prej pa smo šle vse skupaj na gostjo pod, obilno naloženo česnje. Nato smo se napotile h kosilu. Pri okrašenih mizah, suho bile postrežene z odličnim kosilom in pičajo, ki je v naši Istri ne manjka. Takoj po kosilu so nas domačini povabili o svojem življenju in delu, po drugi strani pa o mahinacijah in obrekovanjih kominformistov in njihovih reakcionarnih zavencikov, ki bi hoteli ovirati delo Istranov, posluščujoč se celo zločinskih sredstev, kot se je to dogodilo pred kratkim, ko so našli bombe in orožje na ladji. Govorila se je iz srca zahvalila domačinom in jim obljubila, da bodo naše žene iz

one A vedno in z vsemi silami podpirale pridobitve cone B. Oglasila se je nato harmonika in skupaj z njo smo prepevale partizanske pesmi. Seveda tudi tokrat ni manjkalo vzkljanja tov. Titu in ljudskim oblastem. Poslala smo brzojavko tov. Titu za njegov rojstni dan in mu želele še mnogo častnih in plodnih let življenja.

Pred odhodom smo si ogledale zadruške hleve, pri čemer smo se prepirale, da v Istrskem okrožju ne bodo tako hitro pomrli od gladi in da si ljudstvo res samo gradi svojo boljšo bodočnost, kljub vsem oviram raznih spekulativ. To so dejstva, ki lahko prepričajo vsakega kolikoli poštenega človeka. Od tu smo šle v sadovnjake skupaj z zadrugarji, si natrgale česen, nakar so nas spremlili do avtobusov. Poslovile smo se o domačinom in jim obljubile, da bomo se prišle pomagat ob trgatevi.

Podpisana Angela Rutar se skupaj z ostalimi Škedenjkami prav iz srca zahvaljujem tov. zadrugarjem iz Pobege, popolnoma prepričana, da bi bodo s pridnim in poštenim delom pod svobodnim soncem zgradili lepo in srečno bodočnost. Vse to vam želim iskreno prav iz srca.

RUTAR ANGELA

otrok, še bolj pa razgovor z njimi samimi nam pove, kako so se tam vzgajali v ljubezni in bratstvu med narodi, torej v najnaprednejši in poslednjič nedežni demokraciji. To nam tudi mora biti vodilo pri vzgoji naših otrok, če hočemo, da bodo zrasli v jeklene, odločne, samostojne ljudi, ki ne bodo klonili na vsak ukaz in si bodo znali priboriti in obraniti svoje pravice.

Pred očmi tistim redkim zaposlenim materam vse to dolžni smo storiti zaradi naših otrok in njihove bodočnosti.

Bežen pogled na povratek

Kot se ceniti njegovo vrednost. Marsikateri mati je bila prav prijetno presenečena nad spremembo, ki se je dogodila z njenim otrokom.

Kolone pa so jim dale še vsa kaj več — razširile so njihovo duševno obzorje, osvojili so si toliko novih pojmov, njihovo poznavanje domovine se je še poglobilo, kar je še toliko bolj važno, zaradi česar so se naučili ceniti tudi socialistične stvarnosti in tega, kar z njo prispeva za zblizanje med narodi in za človeški napredek.

Bežen pogled na povratek

Vse izkušnje mu govorijo, naj grede otroci tja na počinke, kamor so hodili vsa, po vojna leta, ker jim je bilo tam dobro in so se telesno okrepili, vrnili domov.

Njihovo bivanje v koloniji pa se ni omejilo le na to. Marsikateri otroška razvada se je tam v družbi enakovnih in pod nadzorstvom vzgojiteljev odpravila. Doma so bili izbirčni, težko so poslušali domače; v koloniji so se naučili ceniti tudi tiste jedi, ki so jih doma odklanjali, vzbujali se jim je prišla ljubezen do dela, pri-

Kot se bodo naši čitatelji spominjali, smo lansko leto ob tem času načeli oprasanje kopališč v Trstu, ker je ostal problem nerešen, ga načelnika tudi letos.

Trst, ki šteje toliko tisoč in tisoč prebivalcev, ima tako pičlo število kopališč, da bi bilo več kot nujno pomisliti na izgradnjo novih in večjih, ki bi bila dostopna vsem slojem tržaškega prebivalstva. Ker smo vedeli, da bo načrt za izgradnjo novih kopališč naletel na sto in sto ovir, smo predlagali, da bi lahko razpolagali Tržačani vsaj z že obstoječimi kopališči, omenili smo prav kopališče Excelsior, ki je za enkrat na razpolago samo vojaškim silam. Ker uporabljajo vojaški edinele kabine tega kopališča, medtem ko se kopajo večinoma tudi izven kopališča, bi odgovorne oblasti prav lahko ugodile zahtevam Tržačanov ter kopališče derekivirirali. Tržačani bi razpolagali tako še z enim kopališčem, kar bi precej izboljšalo položaj v tem pogledu.

Prebivalci Škedenja, Sv. Ane in Ponizane so se tudi pred letom hodili kopat v kopališču pri Sv. Savi in "Scalo legnam". Danes ni tam več nobenega kopališča in če si hočejo prebiv-

Škedenjski pionirji imajo svojo knjižnico

Otvorili so jo z uspešno kulturno prireditvijo

Včeraj, 24. t. m., smo imeli v Škedenju slovesno otvoritev pionirske knjižnice, ki obsega do sedaj že lepo število knjig. Pionirska družina v Škedenju je izbrala za to priliko ta datum v čast Titovemu rojstnemu dnevu.

Tako se je zbralo na sedežu OF pri Bordonu mnogo starejšev in pionirji, njihovih staršev, aktivistov in zastopnic okrajne ASIZZ. Svečanosti so prisostvovali predstavniki pionirske družine iz Rocola, kateri je pionirska družina iz Škedenja podarila nekaj knjig-dodatkov iz svoje knjižnice. Mladinka Zafred Miranda je vsem navzočim prebrala pismo "Zveze pionirjev v Trstu", ki poklanja kot nagrado za prvomajsko tekmovalje škedenjskim pionirjem nekaj knjig.

Obnovitvi knjižnice je sledil pester in vesel program, ki ga je sestavila tov. Vida Verkova. Pionirka Podobnik Anita je recitirala pesem Iga Grudna "Sinkus". Mali Sergij je zelo čustveno podal pesem Pomladi. Nadarjena Tatjana se je odlikovala v dveh dialogih. Prvi s pionirjem Darilem, ki je predstavljala lenega Petra, ter ga z naravnost igralsko sposobnostjo okregala. Druga pa je skupno z Miskom podala pogovor matere in zdravnika pri telefonu. Pri klavirju nam je zasvirala "Veseli hribovci". Tudi pionirki Martica in Lidija sta odigrali vsaka nekaj skladb pri klavirju, črnolasi. Eda pa na harmoniki venček narodnih pesmi.

Zborna recitacija "Vlak" je v nas oživela veselo potovanje naših pionirjev v poštinske kolonije.

Nazadnje je pionirska družina izrazila svoja voščila maršalu Titu, z zborna recitacija "Titu za rojstni dan" ter okrasila njegovo sliko s kito svetla.

V mirnem kotičku ob železniški progi Trst-Hrpelje med sadnim drevjem in kraškim kamenjem leži vas Draga, priljubljena izletniška točka Tržačanov, zlasti sedaj, ko zorijo česnje. In kakor zatrjujejo so v Dragi menda res najokusnejše česnje v naši okolici.

otrok, še bolj pa razgovor z njimi samimi nam pove, kako so se tam vzgajali v ljubezni in bratstvu med narodi, torej v najnaprednejši in poslednjič nedežni demokraciji. To nam tudi mora biti vodilo pri vzgoji naših otrok, če hočemo, da bodo zrasli v jeklene, odločne, samostojne ljudi, ki ne bodo klonili na vsak ukaz in si bodo znali priboriti in obraniti svoje pravice.

Pred očmi tistim redkim zaposlenim materam vse to dolžni smo storiti zaradi naših otrok in njihove bodočnosti.

Bežen pogled na povratek

KOLENDAR

Gledališče - Kino - Radio

SPOMINSKI DNEVI
1892 se je rodil Josip Broz - Tito.

OF
SPORED MNOŽICNIH SESTANKOV OF

Danes 25. t. m. množični s

DNEVNIK SLOVENSKEGA ŠTANDREŽ

Podružnica uredništva in uprave Primorskega dnevnika v Gorici - Ul. Silvio Pellico 1/II. nadst. - Telefon 11-32

Sporno vprašanje še vedno nerešeno

Včeraj sestanek na uradu za delo

Vprašanje celovnih pogojev delavcev v tržiški tovarni olja je bilo predmet dnevnega rednega sestanka na uradu za delo. Vprašanje je bilo predmet dnevnega rednega sestanka na uradu za delo. Vprašanje je bilo predmet dnevnega rednega sestanka na uradu za delo.

Krstni botri proste cone so „dobro“ premislili

Brezposelnost in revščina iz dneva v dan naraščata

Polnoma v rokah kapitalistov, da so vsi ljudje na odgovornosti. Brezposelnost in revščina iz dneva v dan naraščata. Polnoma v rokah kapitalistov, da so vsi ljudje na odgovornosti.

ŠTANDREŽ

„Odkar smo zavzeli Gorico se v teh krajih govori samo italijanski“

O gospodinj, ki je šla na davkarstvo. Pred dnevi se je neka gospodinja na davkarstvo. O gospodinj, ki je šla na davkarstvo.

ŠTANDREŽ

„Odkar smo zavzeli Gorico se v teh krajih govori samo italijanski“

O gospodinj, ki je šla na davkarstvo. Pred dnevi se je neka gospodinja na davkarstvo. O gospodinj, ki je šla na davkarstvo.

ŠTANDREŽ

„Odkar smo zavzeli Gorico se v teh krajih govori samo italijanski“

O gospodinj, ki je šla na davkarstvo. Pred dnevi se je neka gospodinja na davkarstvo. O gospodinj, ki je šla na davkarstvo.

IZPRED SODIŠČA

Od strahu pred brezposelnostjo napadel šefa urada za delo

Pred časom so na Urad za delo poklicali 27-letnega delavca. Od strahu pred brezposelnostjo napadel šefa urada za delo.

IZPRED SODIŠČA

Od strahu pred brezposelnostjo napadel šefa urada za delo

Pred časom so na Urad za delo poklicali 27-letnega delavca. Od strahu pred brezposelnostjo napadel šefa urada za delo.

IZPRED SODIŠČA

Od strahu pred brezposelnostjo napadel šefa urada za delo

Pred časom so na Urad za delo poklicali 27-letnega delavca. Od strahu pred brezposelnostjo napadel šefa urada za delo.

IZPRED SODIŠČA

Od strahu pred brezposelnostjo napadel šefa urada za delo

Pred časom so na Urad za delo poklicali 27-letnega delavca. Od strahu pred brezposelnostjo napadel šefa urada za delo.

IZPITI

Na slovenskih srednjih šolah v Gorici bodo izpiti v poletnem izpitu v drugi polovici meseca maja.

Dijaki si lahko ogledajo vsa razstava za predložitve prošnje za razpisni deski posameznih predmetov. Na slovenskih srednjih šolah v Gorici bodo izpiti v poletnem izpitu v drugi polovici meseca maja.

IZPITI

Na slovenskih srednjih šolah v Gorici bodo izpiti v poletnem izpitu v drugi polovici meseca maja.

Dijaki si lahko ogledajo vsa razstava za predložitve prošnje za razpisni deski posameznih predmetov. Na slovenskih srednjih šolah v Gorici bodo izpiti v poletnem izpitu v drugi polovici meseca maja.

IZPITI

Na slovenskih srednjih šolah v Gorici bodo izpiti v poletnem izpitu v drugi polovici meseca maja.

Dijaki si lahko ogledajo vsa razstava za predložitve prošnje za razpisni deski posameznih predmetov. Na slovenskih srednjih šolah v Gorici bodo izpiti v poletnem izpitu v drugi polovici meseca maja.

IZPITI

Na slovenskih srednjih šolah v Gorici bodo izpiti v poletnem izpitu v drugi polovici meseca maja.

Dijaki si lahko ogledajo vsa razstava za predložitve prošnje za razpisni deski posameznih predmetov. Na slovenskih srednjih šolah v Gorici bodo izpiti v poletnem izpitu v drugi polovici meseca maja.

IZPITI

Na slovenskih srednjih šolah v Gorici bodo izpiti v poletnem izpitu v drugi polovici meseca maja.

Dijaki si lahko ogledajo vsa razstava za predložitve prošnje za razpisni deski posameznih predmetov. Na slovenskih srednjih šolah v Gorici bodo izpiti v poletnem izpitu v drugi polovici meseca maja.

IZPITI

Na slovenskih srednjih šolah v Gorici bodo izpiti v poletnem izpitu v drugi polovici meseca maja.

Dijaki si lahko ogledajo vsa razstava za predložitve prošnje za razpisni deski posameznih predmetov. Na slovenskih srednjih šolah v Gorici bodo izpiti v poletnem izpitu v drugi polovici meseca maja.

IZPITI

Na slovenskih srednjih šolah v Gorici bodo izpiti v poletnem izpitu v drugi polovici meseca maja.

Dijaki si lahko ogledajo vsa razstava za predložitve prošnje za razpisni deski posameznih predmetov. Na slovenskih srednjih šolah v Gorici bodo izpiti v poletnem izpitu v drugi polovici meseca maja.

IZPITI

Na slovenskih srednjih šolah v Gorici bodo izpiti v poletnem izpitu v drugi polovici meseca maja.

Dijaki si lahko ogledajo vsa razstava za predložitve prošnje za razpisni deski posameznih predmetov. Na slovenskih srednjih šolah v Gorici bodo izpiti v poletnem izpitu v drugi polovici meseca maja.

IZPITI

Na slovenskih srednjih šolah v Gorici bodo izpiti v poletnem izpitu v drugi polovici meseca maja.

Dijaki si lahko ogledajo vsa razstava za predložitve prošnje za razpisni deski posameznih predmetov. Na slovenskih srednjih šolah v Gorici bodo izpiti v poletnem izpitu v drugi polovici meseca maja.

IZPITI

Na slovenskih srednjih šolah v Gorici bodo izpiti v poletnem izpitu v drugi polovici meseca maja.

Dijaki si lahko ogledajo vsa razstava za predložitve prošnje za razpisni deski posameznih predmetov. Na slovenskih srednjih šolah v Gorici bodo izpiti v poletnem izpitu v drugi polovici meseca maja.

IZPITI

Na slovenskih srednjih šolah v Gorici bodo izpiti v poletnem izpitu v drugi polovici meseca maja.

Dijaki si lahko ogledajo vsa razstava za predložitve prošnje za razpisni deski posameznih predmetov. Na slovenskih srednjih šolah v Gorici bodo izpiti v poletnem izpitu v drugi polovici meseca maja.

IZPITI

Na slovenskih srednjih šolah v Gorici bodo izpiti v poletnem izpitu v drugi polovici meseca maja.

Dijaki si lahko ogledajo vsa razstava za predložitve prošnje za razpisni deski posameznih predmetov. Na slovenskih srednjih šolah v Gorici bodo izpiti v poletnem izpitu v drugi polovici meseca maja.

IZPITI

Na slovenskih srednjih šolah v Gorici bodo izpiti v poletnem izpitu v drugi polovici meseca maja.

Dijaki si lahko ogledajo vsa razstava za predložitve prošnje za razpisni deski posameznih predmetov. Na slovenskih srednjih šolah v Gorici bodo izpiti v poletnem izpitu v drugi polovici meseca maja.

IZPITI

Na slovenskih srednjih šolah v Gorici bodo izpiti v poletnem izpitu v drugi polovici meseca maja.

Dijaki si lahko ogledajo vsa razstava za predložitve prošnje za razpisni deski posameznih predmetov. Na slovenskih srednjih šolah v Gorici bodo izpiti v poletnem izpitu v drugi polovici meseca maja.

IZPITI

Na slovenskih srednjih šolah v Gorici bodo izpiti v poletnem izpitu v drugi polovici meseca maja.

Dijaki si lahko ogledajo vsa razstava za predložitve prošnje za razpisni deski posameznih predmetov. Na slovenskih srednjih šolah v Gorici bodo izpiti v poletnem izpitu v drugi polovici meseca maja.

IZPITI

Na slovenskih srednjih šolah v Gorici bodo izpiti v poletnem izpitu v drugi polovici meseca maja.

Dijaki si lahko ogledajo vsa razstava za predložitve prošnje za razpisni deski posameznih predmetov. Na slovenskih srednjih šolah v Gorici bodo izpiti v poletnem izpitu v drugi polovici meseca maja.

PRED FESTIVALOM SLOVENSKE KULTURE

SLOVENSKA NARODNA NOŠA

SKEDENJSKA NOSA

O slovenski narodni noši vobe zelo malo vemo. Navadno mislimo, da je ljudska (običajno rečeno narodna) noša tista, ki jo vidimo v slavnostnih upodobah, na praznikih itd. V duhu vidimo avbe, pisane dele obleke, okraske... Pozabljam, da obsega pojem ljudske noše vse, kar se naše ljudstvo kdaj v preteklosti nosilo in kar se danes nosi. K noši pa spada tudi obutev, lasje, brki, torba, palica...

Prav težko je ugotoviti, kakšna je bila noša v daljni preteklosti. Toda v knjigah, arhivih (listinah), na slikah najdemo precej podatkov o njej. Pred kakimi 150 leti pa so jo že nametneje opisovali in slikali, vendar vse premalo. Se danes nimamo objavljene dobre razprave o naši noši.

Podoben kot hiše moramo tudi nošo deliti po tipih in pokrajinah.

Na jugu in vzhodu

Značilno za nošo na jugovzhodu Slovenije je, da je tu obleka narejena iz domačega belega platna. V Beli Krajini nosijo moški čez gače, breguše iz belega platna, robačo — srajcosnjeni pas imenujejo čemer, bele volnene nogavice pa koptice in klobuk strijak. Lajbec — telovnik je iz belega sukna. Pozimi so nosili še čez vse suknjo ali halo. Čevlji so po stole.

Zenske nosijo obleče z dolgi rokavi in ga zatikajo za pas robače; krilo je gorenjka in dolenjka; širok pas iz raznih barv je tkanka, predpasnik pa zastor. Praznje oblačilo pod crlečjem je ospetel s čipkami na koncu rokava. Obuvajo koptice in papučice. Poročene nosijo jalbo, belo, s čipkami obrobljeno pokrivalo pod belo pečo, zavezano na tilniku ali pod brado. Drugo tako spodnje pokrivalo poročenih je pocelj, pritrjen z belim trakom. — Pozimi oblečajo zobnice brez rokavov.

Bela noša je v Beli Krajini še danes zelo živa; v raznih krajih je drugačna in močno raznovrstna.

Tudi na vzhodnem Stajerskem, v Haložah in ob Dravi, je še v prejšnjem stoletju vladala bela barva. Moški so nosili temne suknene hlače, dolge modre suknene plašče. Srajci pravijo tudi tu robača — imela je široke rokave — hlačam pa breguše. Poznali so kožuh in čevlje (škornje).

BELOKRANJSKA NOSA

V Prekmurju so moški nosili v začetku 19. stoletja polti bel suknjen jopič, pozimi bel kožuh; hlače pa suknene. Robača je bila spuščena čez breguše. Oblekli so še jopo iz sukna, pozimi pa gaban ali kožuh. Široke bele hlače nosijo pogosto še danes.

Zenske so nosile rokavce, to je srajco do pasu, z rokavi nekoliko čez kolence; zgornj so široki. Janka — krilo — je pri-

šita na pojas (pas) in nagubana. Neizogiben je predpasnik — foertoj.

Južna Slovenija

Na jugozapadnem Dolenjskem so nosili pred kakimi sto leti moški kratke črne hlače; zenske so se oblačile v platneno obleko in v jopo — halo čezno.

V slovenskem delu Istre so imele ženske dolgo srajco s širokimi rokavi; ob rokavu in spodnjem robu je črna vezena porta; nekateri (Skedenjci) pa od ramena do kolca rokava vseh tavela. Pod tem imajo dolge rokavce. Mesto, kjer imajo srajco odprto spodnji in zgornji čimari, ponekod spodnji in zgornji plašč. Obute so v poštozipe; pokrite pa so s pečo, ki jo nazivajo tudi zgornji fečov.

Osrédna Slovenija-Gorenjska

Moška noša sestoji iz dolge platnene srajce brez ovratnika iz očiščenih hodiščnih hlač, ki so tudi iz mešana (pol volne) ali sukna; segajo malo čez kolena; iz dolge rjave suknje iz padavna (po padavskem načinu tkano blago). Pozimi so ogrinili ovčji kožuh; pokrili so se z nizkim klobukom, ki je imel široke krajevice.

Zenska noša Gorenjke: preko dolge srajce oblečeno vrhno srajco do pasu, s širokimi rokavi in čipkami v zapetju; krilo ali čez kolena segajoče škornje. Pod klobukom nosijo svetlo kapo s cofom.

Zenske nosijo kratko srajco — vašpat, olipat, ki ima ovratnik z nagubanim naštkom. Ozko spodnje krilo — rajovec oblečeno je za ples. Vrhne kratko krilo z modrcem je ras; ki ima ob spodnjem robu prgo v drugi barvi. Čez prsi imajo fcanale, sukneno ruto, pripeto pod vratom z meandco. — Debele bele volnene nogavice prjezujejo pod kolenom s pisanimi pasteljami. Na glavi imajo darco, ob praznikih pa pinti iz belega platna.

Dolenjska in Notranjska

Tu so zelo uporabljali platno za obleko. Moški so nosili dolge črne hlače brez šepov, ki so segale do polovice meč. Obuvale so škornje in se pokrivali s širokim klobukom, lačrinsga je opisal Levstik v Popotovanju od Litiže do Cateja. Na Notranjskem so poznali škornje z vlekom, žametnem telovnik, svilen ruto in kastorec. — Zenska obleka je bila pisana; poznajo ospetel (rokavce); udomačena je bila peča, zvezana vrhu glave.

Osrédna in zapadna Stajerska je imela še v polpretekli dobi svoje značilnosti: v noši, ki je bila v splošnem podobna kranjski; noši. Moški so nosili

Nova zmaga jugoslovanskih pevcev na mednarodnem natečaju

Med nadaljevanjem mednarodnega pevskega natečaja v Verviersu v Belgiji so jugoslovanski tekmovalci zopet dosegli velik uspeh, ki je bil toplo pozdravljen od poslušalcev in priznalo ocenjen v časopisu. Včeraj je bilo tekmovalje baritonov, ki so se ga udeležili pevci Belgije, Italije, Avstrije, Amerike, Holandske in Jugoslavije. Zmagal je mladi zagrebški operni pevec Vladimir Ruzdjak, ki je dobil prvo nagrado.

Pri tekmi sopranov pa deli prvo nagrado članica beogradske opere Valerija Heybalova z avstrijsko operno pevko Ano Felbermayer.

Mesto Winnipeg v Kanadi poplavljeno

MONTREAL, 18. maja, Red River (Rdeča reka) je pred dnevi prestopila bregove in poplavlila četrti največje mesto v Kanadi — Winnipeg. Reka je zaradi neprestanega deževja silno narasla, zaradi česar so propadli vsi upi, da bi mogli mesto rešiti pred nadaljnjo katastrofo. Doslej so evakuirali 160.000 prebivalcev mesta. Od leta 1938 v Kanadi ne pomnijo takšne poplave. Doslej še ni bilo nikoli potreba evakuirati prebivalstva iz mesta Winnipeg. Zaradi poplave je ustavljen ves promet, kajti voda pokriva področje, ki obsega 500 kvadratnih milj, škoda, ki jo je divjačja voda povzročila mestu Winnipeg, je neprecenljiva.

21. MAJA JE POTEKLO OSEM LET OD PRVE AKCIJE PARTIZANSKEGA LETALSTVA. TA DAN PRAZNUJE JUGOSLAVIJA KOT PRAZNIK SVOJEGA LETALSTVA.

NA SLIKI VIDIMO JUGOSLOVANSKE PILOTE PRED ODLETOM. (O TEM ZGODOVINSKEM DNEVU BOMO PISALI PRIHODNJO).

21. MAJA JE POTEKLO OSEM LET OD PRVE AKCIJE PARTIZANSKEGA LETALSTVA. TA DAN PRAZNUJE JUGOSLAVIJA KOT PRAZNIK SVOJEGA LETALSTVA.

NA SLIKI VIDIMO JUGOSLOVANSKE PILOTE PRED ODLETOM. (O TEM ZGODOVINSKEM DNEVU BOMO PISALI PRIHODNJO).

21. MAJA JE POTEKLO OSEM LET OD PRVE AKCIJE PARTIZANSKEGA LETALSTVA. TA DAN PRAZNUJE JUGOSLAVIJA KOT PRAZNIK SVOJEGA LETALSTVA.

NA SLIKI VIDIMO JUGOSLOVANSKE PILOTE PRED ODLETOM. (O TEM ZGODOVINSKEM DNEVU BOMO PISALI PRIHODNJO).

21. MAJA JE POTEKLO OSEM LET OD PRVE AKCIJE PARTIZANSKEGA LETALSTVA. TA DAN PRAZNUJE JUGOSLAVIJA KOT PRAZNIK SVOJEGA LETALSTVA.

NA SLIKI VIDIMO JUGOSLOVANSKE PILOTE PRED ODLETOM. (O TEM ZGODOVINSKEM DNEVU BOMO PISALI PRIHODNJO).

21. MAJA JE POTEKLO OSEM LET OD PRVE AKCIJE PARTIZANSKEGA LETALSTVA. TA DAN PRAZNUJE JUGOSLAVIJA KOT PRAZNIK SVOJEGA LETALSTVA.

NA SLIKI VIDIMO JUGOSLOVANSKE PILOTE PRED ODLETOM. (O TEM ZGODOVINSKEM DNEVU BOMO PISALI PRIHODNJO).

21. MAJA JE POTEKLO OSEM LET OD PRVE AKCIJE PARTIZANSKEGA LETALSTVA. TA DAN PRAZNUJE JUGOSLAVIJA KOT PRAZNIK SVOJEGA LETALSTVA.

NA SLIKI VIDIMO JUGOSLOVANSKE PILOTE PRED ODLETOM. (O TEM ZGODOVINSKEM DNEVU BOMO PISALI PRIHODNJO).

21. MAJA JE POTEKLO OSEM LET OD PRVE AKCIJE PARTIZANSKEGA LETALSTVA. TA DAN PRAZNUJE JUGOSLAVIJA KOT PRAZNIK SVOJEGA LETALSTVA.

platneno črno in sivo barvano hlače, ostalo obleko pa iz rjave suknja. Zenske so polagale preko avbe pečo in nosile škornje.

Koroška

Noša v Mežici, Rožu in Poduni je imela svoje posebnosti, po katerih se je ločila od ziliške noše. Moški so nosili platneno srajco s kolirjem; svilen ovratnik ospetelj, irkaste dolkenke, hlače na lesu ali polkenke — stirioglati del, ki se spredaj pripenja; hlačnice so pod kolenom zavezovali z usnjenimi trakovi. Telovnik — lajbič — je rdeč ali črn; kratki jopič pa iz sivga sukna. Čevlji so bili nizki, nogavice pa raznih barv. Dolgi ovčji kožuh je imel na hrbtu vezene.

Zenske so oblačile rokavce, srajco, janko, niederc (moderc); čez ramo so imele svilen ruto, odrcu. Pokrivalo so se s koroško avbo ali črno kapo, pod nemiškim vplivom pa tudi s klobuki.

V Zilji nosijo moški sreš — platneno srajco s svilenim kolirjem; ozke irhaste hlače do pod kolen; žametne, živočede suknene ali svilen telovnik — prustah; čeznje oblečajo lajbec — krake jopič. Obute so v bele volnene nogavice, nizke čevlje ali čez kolena segajoče škornje. Pod klobukom nosijo svetlo kapo s cofom.

Zenske nosijo kratko srajco — vašpat, olipat, ki ima ovratnik z nagubanim naštkom. Ozko spodnje krilo — rajovec oblečeno je za ples. Vrhne kratko krilo z modrcem je ras; ki ima ob spodnjem robu prgo v drugi barvi. Čez prsi imajo fcanale, sukneno ruto, pripeto pod vratom z meandco. — Debele bele volnene nogavice prjezujejo pod kolenom s pisanimi pasteljami. Na glavi imajo darco, ob praznikih pa pinti iz belega platna.

Primorje

Pred več leti je bila opisana noša Kraševcev; temne kape,

obšite s kožuhovino ali vidrovino in z rdečim čopom; siv jopič, kratke hlače; rdeče ali vijolične nogavice; visoki podkovani škornji. Valdozor 1689 piše, da so na Krašu nosili moški široke hlače iz debelega surovega sukna, kratke suknjice; velike klobučevnaste kape. Zenske so se pokrivalo s pečo, rahlo položeno čez glavo. V začetku 19. stol. so nosili v mrazu dolgo suknjo. Izdelovali so iz domače volne blago za hlače in suknjice. — Na slikah iz sredine 19. stol. vidimo moške s kratkim rjavim suknjem, kratkimi temnimi hlačami, dolgo rjavo suknjo.

Zenske nosijo rokavce, ki jih imenujejo spodnji ospetelj; njegove rokave zavijajo preko rokavov vrhnjega ospetlja. Zavezovale so si belo pečo z rogljem na levo in desno. Obuvale so rdeče nogavice.

Nadaljevanje sledi

Poseben pomen in častno mesto je zadobila v Jakčevem delu njegova partizanska grafika, ki je spremljala našo narodnoosvobodilno borbo, jo likovno tolmčila in s tem krepila. V številnih risbah in naravnostnejših tehnikah (deloma tudi kasneje izvršenih) je nastajala živa likovna podoba, neposreden odraz najpomembnejšega razdobja naše zgodovine. Neprecenljiva je že sama dokumentarna, vsebinska in snovno pričevalna vrednost Jakčevega grafičnega prikaza osvobodilne borbe, ki jo je doživljal umetnik na partizanskih pohodih od l. 1943 dalje. Upodobil je poleg drugih njenih vodilnih osebnosti tudi maršala Tita na znamenitem zasedanju AVNOJ-a v Jajcu in ponovno tudi v letu 1947.

Jakac je bil na kočevskem zboru izvoljen v plenem OF in AVNOJ. V Senuču je priredil na I. kongresu kulturnih delavcev prvo partizansko razstavo sam. Kot predsednik partizanskega umetniškega kluba je

Čuvarki suobodnega neba

21. MAJA JE POTEKLO OSEM LET OD PRVE AKCIJE PARTIZANSKEGA LETALSTVA. TA DAN PRAZNUJE JUGOSLAVIJA KOT PRAZNIK SVOJEGA LETALSTVA.

NA SLIKI VIDIMO JUGOSLOVANSKE PILOTE PRED ODLETOM. (O TEM ZGODOVINSKEM DNEVU BOMO PISALI PRIHODNJO).

21. MAJA JE POTEKLO OSEM LET OD PRVE AKCIJE PARTIZANSKEGA LETALSTVA. TA DAN PRAZNUJE JUGOSLAVIJA KOT PRAZNIK SVOJEGA LETALSTVA.

NA SLIKI VIDIMO JUGOSLOVANSKE PILOTE PRED ODLETOM. (O TEM ZGODOVINSKEM DNEVU BOMO PISALI PRIHODNJO).

21. MAJA JE POTEKLO OSEM LET OD PRVE AKCIJE PARTIZANSKEGA LETALSTVA. TA DAN PRAZNUJE JUGOSLAVIJA KOT PRAZNIK SVOJEGA LETALSTVA.

NA SLIKI VIDIMO JUGOSLOVANSKE PILOTE PRED ODLETOM. (O TEM ZGODOVINSKEM DNEVU BOMO PISALI PRIHODNJO).

21. MAJA JE POTEKLO OSEM LET OD PRVE AKCIJE PARTIZANSKEGA LETALSTVA. TA DAN PRAZNUJE JUGOSLAVIJA KOT PRAZNIK SVOJEGA LETALSTVA.

NA SLIKI VIDIMO JUGOSLOVANSKE PILOTE PRED ODLETOM. (O TEM ZGODOVINSKEM DNEVU BOMO PISALI PRIHODNJO).

21. MAJA JE POTEKLO OSEM LET OD PRVE AKCIJE PARTIZANSKEGA LETALSTVA. TA DAN PRAZNUJE JUGOSLAVIJA KOT PRAZNIK SVOJEGA LETALSTVA.

NA SLIKI VIDIMO JUGOSLOVANSKE PILOTE PRED ODLETOM. (O TEM ZGODOVINSKEM DNEVU BOMO PISALI PRIHODNJO).

21. MAJA JE POTEKLO OSEM LET OD PRVE AKCIJE PARTIZANSKEGA LETALSTVA. TA DAN PRAZNUJE JUGOSLAVIJA KOT PRAZNIK SVOJEGA LETALSTVA.

NA SLIKI VIDIMO JUGOSLOVANSKE PILOTE PRED ODLETOM. (O TEM ZGODOVINSKEM DNEVU BOMO PISALI PRIHODNJO).

21. MAJA JE POTEKLO OSEM LET OD PRVE AKCIJE PARTIZANSKEGA LETALSTVA. TA DAN PRAZNUJE JUGOSLAVIJA KOT PRAZNIK SVOJEGA LETALSTVA.

NA SLIKI VIDIMO JUGOSLOVANSKE PILOTE PRED ODLETOM. (O TEM ZGODOVINSKEM DNEVU BOMO PISALI PRIHODNJO).

ZILJSKA NOSA

GORENJSKA NOSA

BOŽIDAR JAKAC

priridel II. partizansko razstavo v Crnomlju s 12 tovariši. Organiziral in sodeloval je po osvojitvi pri razstavah umetnikov — partizanov v Ljubljani in v Zagrebu. Kot prvi rek-

Dr. Fran Tjaneec

tor novoustanovljene slovenske Akademije upodabljačih umetnosti je bil njen prvi organizator in mentor (1945), julija 1946 pa je prehodil teren IV. in V. ožvežja in upodobil krajino in ljudi tega toj pomembnega partizanskega bojišča. Istega leta je s 7 tovariši portretiral maršala Tita. Ob umetniški razstavi slikarstva narodov Jugoslavije je z ostalo delegacijo umetnikov obiskal Moskvo, Leningrad in Kijev.

Prešernovo nagrado je prejel trikrat ter se je danes ponovno poglabil v svoje umetniško delo, o katerem je prepričan, da mu more dati pravo zadoščenje samo na poti nadaljnjega polgabljanja in notranje spopolnitve. Letos je prejel nagrado zvezne vlade za grafično delo in za partizansko grafiko izri je bil odlikovan z Redom dela I. stopnje. Slovenska Akademija znanosti in umetnosti ga je izvolila za svojega rednega člana, na letošnjem II. kongresu Zveze likovnih umetnikov Jugoslavije je bil izvoljen za pred sednika.

Jakac je poetična, lirčna na tura in povrh izredno bister in kritičen opazovalec življenja, ki ga je dojemal in oblikoval v njega socialnih odnosih poenosti od najzgodnejših del. Izrazi grafičen čut in nepovtarljiva sveža umetniška sila oblikujeta v tej zgodbi dozorih letih za njega in za njegovo dobo tako tipično realistično motiviko: resnične prizore iz življenja delavca, vele mestno ulico, koncert, kavarno, ples, gledališče, podobe rajdžalij iz družine in iz prijateljskega kroga. Jakčeva socialna motivika je dana po njegovi zdravni človeški in umetniški naravi, ki ni iskana, kakor je se drugod v onih letih, ko srečujejo toliko zmedenosti in nesjajnega iskanja pri njegovih dobnih ekspresionizmu. Po očetu ima Jakac v sebi kmečkost istransko kvi. Od praških let naprej deluje z najtvojnijo energijo, z razgibanostjo in ustvarjalno podjetnostjo, ki na tem področju nima primere pri Slovenih. Neumirljivo snuje in kuje vse življenje ter ne podlega mračnosti in brezplodnim poskusom. Jakčevi načrti in podvigi so v vseh nadaljnjih babil, doma in v tujini, premišljeni in trdni, redno izvedljivi. Dolga je vrsta njegovih uspe-

prostirte od pacifiške obale preko Afrike in Evrope do norveških fjordov in Severnega rta. Jakčeve grafične reportaže in delovne metode so poim za sebe in v tej sprejemljivosti, živavi ambiciji in prirodnosti ga pri nas nihče ne dosega.

Jakčev preokret k realizmu življenjske stvarnosti, vsikdar slikovito in v razgibani svetlobi pojmovanega sveta, ki ga doživlja kot dolgo iskano in pričakovano ozdravljenje, kot povratek k zdravim, stabilnim naravnim silam življenja in k preizkušeni umetnosti v razporedu z revolucionarnim razporedu ekstremnih smeri, de jansko po sebi ne more pomeniti upadanja njegovega mladostnega poleta ali pešanja ustvarjalnih sil, sicer Jakac od te nove razvoje stopnje naprej (Paris, 1925) ne bi bil toliko kar je vedno bil trezno prilagodljiv in podoben opazovalec v prirodam miljeju situtranega objekta, ki ga izluščil iz celote vedno samo z grafično otpljivostjo, refleksivno, na dobro uravnovešane in zato od doktrinarne abstraktno problematike neobtežena natura,

kako je letos okrog vnebohoda staknila brača Marksa v čumnat pod streho. Bil je sam in mislil je, da ga nikdo ne vidi, ona pa ga je gledala pri majhnem oknu s podstrešja. In opazila je, kako je z ostrim nožem globoko vrezal v mečo na svoji nogi, da je prišlo veliko krvi. V to kri je namočil ostrobohat sirovec, dva žebila in nekaj igel. Rano je zavezal in nato kruljavo hodil nekaj tednov okrog voglov, povedal pa ni nikomur kaj mu je.

Ko ji je glavar pokazal krvavi kremen, žebila in igle, je odgovorila, da je vse to tisto, kar je bil Marks namočil v svoji krvi.

Skof je spregovoril: »Vse sku, paj naj se zapleša! Najprej se tisti, ki so stali ob ograji, pripovedovali onim, ki so stali bolj zadaj, da je Marks Wulffing krivo prical in da si je žeblje in igle sam namočil v svoji krvi. To pripovedovanje se je širilo od vr-

hov, od lesoreza »Delavska matja« (1921), ki je bil od Broemseja sprejet v zramento ljubiteljsko mapo grafičnih listov evropskih mojstrov Kubina, Orlika in drugih (»Die Pilger«, Leipzig 1921), pa do njegovih številnih dragocenih ciklov, kolekcij in ilustracijskih del kasnejših let, v katerih se izživlja v neuradnih studiju in beleženju popotnih spominov, skic in risb. Jakčeva grafika je ogromna beležnica snovi, ki je raz-

Ob razstavi umetnikovih grafičnih del v GALERiji SCORPIONE

B. JAKAC: KOZOLEC

ki se ne izgublja v meglenih daljavah in nedoločenih ugibanjih. Jakčev smisel za praktično, organizatorno in sistematsko utrjeno delovno metodo je rezultat samostojno iz disciplinirano mislečega intelekta ter zanesljiva podlaga za uresničanje njegovih umetniških snovij, započetih v življenjsko in umetniško urejenem odnosu do sveta.

Pobude in impresije, ki jih dobiva umetnik v svojem neposrednem danem okolju, na potovanja, v studiju pred modelom in na živem terenu, predeluje enako naglo, z isto sugestivno intenzivnostjo, z isto logiko organske kompozicijske gradnje, kakor jih sprejema z vso živahnostjo in budnostjo splošni, tako rekoč iz prve roke. Mnogič dejavljav se z dozorevanjem težnje po izgradnji poenostaviteljnih oblik sicer krči, vendar je prav isto na drugi strani tudi vidno zelo izrazno stopnjevanje, čeprav je umisljanje novo nastajajočih oblik omejeno na najnujnejše likovne elemente. Iskreno jasna, naravna, preprosta človeku umiljiva umetni-

Pričel je govoriti in glas je imel da nisem vedel, kje ga je jemal iz svojega šibkega telesa. Dejal je, da si ta dva dneva ni upal oči povzdigniti, tako se je sramoval sodnikov in nas, ki smo prišli, da bi se pasli ob krivavi smrti mladega deklica. Pristavil je: »Bilo vas je ko listja in trave in še otroke ste vlačili s sabo, samo da bi gledali pogin dekline, ki nikomur izmed vas ni storila nič zalega. Niste bili kristjani, bili ste zverine, ki hlepe po krvi nedolžnega, in zato boste dajali težko odgovornost ob smrtni urli!«

Ze so padle vrste na kolena in ženski jok se je oglašal. In se to nam je pripovedoval, da Bog ne pozna čarovinj in da je krava zalitev tega Boga, če kdo, in najsil je to kdor koli, trdi, da je mogoče, da bi naš Bog že pri rojstvu izročil otroka hudicu.

S pravim zadovoljstvom sem opazal, kako se je črnomu sed-

Dopisnik agencije ATI se je razgovarjal z nekaterimi avstrijskimi vladnimi osebnostmi, ki so bile na obisku pri nas, o njih gledanju na promet skozi tržaško luko. Odgovor je bil da smatrajo avstrijski krogi na splošno Trst še vedno za vrata v čezmorsje in najprimernejše pristanišče za avstrijske potrebe. Tekničev za tranzitni promet je sicer mnogo, toda zveze s Trstom so tradicionalne, razdalje proti Trstu najkrajše in železniške zveze zadovoljive. Zato je bil avstrijski promet kaj živahen in pester: les, stabični les in izdelki, papir, celuloza, lepenka, amonijev nitrat, železo, plošče in žica, razni stroji, magneti, fizi, motorji, izdelki elektroindustrije, avtomobili, traktorji itd. Zadnje čase je zlasti močno povečan promet proti levantskim trgovi. V

uvozu pa dobi Avstrija skozi Trst petroleje, bencin, palestinsko južno sadje, riž iz Egipta, čebulo iz Sirije, fige iz Turčije in Grčije, surovin cink iz portugalske Vzhodne Afrike, mesno moko, železovo rudo iz Sev. Afrike, tobak iz Levanta, surove kože itd. Predelovanje tobaka v prosti luki za dunjsko »Tabak-Regie« pomeni novo vez s Trstom.

Sveveda tekmeči ne mirujejo. V kratkem bo pričela veljati direktna žel. tarifa med Dunajem in Benetkami, od junija dalje pa bo imela Avstrija boljše zveze tudi z nemškimi lukami, na podlagi nove »See-hafentarija«. Toda Trst ima na vsak način mnogo prednosti. Z avstrijske strani je bilo poučeno, da bi promet se narasel, ako bi te »prednosti« in ugodnosti se bolj razširili in povečali. Sedanji promet Av-

strije skozi Trst je štirinajst večji od predvojnega, čeprav treba seveda pomisliti, pri tem na ogromen delež ERP-delo ki bo sčasoma odpadel.

Nemčija bo izvažala les? Zapadna Nemčija je bila po vojni velik uvoznik lesa. Sedaj pa poročajo iz Bonna, da so nemški proizvozniki lesa zaprosili v zadnjih mesecih za izpust na dovoljenje za zagan les, da je notranji trg prenatržen. Do konca februarja je bilo izdanih izvoznih dovoljenj v vrednosti 4,2 milijonov dolarjev.

Zaloga lesa v Nemčiji so poročali konec februarja 1,3 milijonov kubičnih metrov. Priporočajo, da bo načrt stavbenjskih in drugih gradenj vseh razpoložljivih količin upravičena, ker omenjena zaloge več kot zadostajo za projektiranih 350.000 stanovanj. Vredneta je prišlo do krize na notranjem nemškem lesnem trgu. Preizkušnja je zaradi tega od oktobra lani (607.500 kub. metrov) do februarja letos narasla do 473.100 kub. metrov (angloameriški coni).

(Angloameriški coni) ne položaj ne bo popravil.

V hudo stisko je zašla tudi industrija poljedelskih strojev. Zapadnonemški trg ne more več sprejemati blaga nove proizvodnje. Poprej so 50 do 55 odstotkov izdelkov izvozili v tujino. Vzhodna Nemčija, ki je v razne druge evropske države praktično ne pride v postopki preveljavljeno na teh trgih, stroji in orodja ameriške izvoza. Ne vedo tedaj, kako se rešiti to industrijsko panogo, ki ze.

OEEC je opravil nadzorstvo nad »nevidnim izvozom« Iz Pariza poročajo, da je odbor OEEC sklenil odpraviti nadzorstvo in čenjetev tak imenovanega »nevidnega izvoza«, kamor spadajo: nakupni izseljencev, plačila delniških dividend, avtorske pravice, polične usluge, odškodnine na patentih, izumih itd.

Postopek »največje manj ugodnosti« pa bodo uvedli, če stroškov za popravila v tujih lukah, za reklame, stroške turistov in potnikov, stroške športne nagrade in zaslužke igralcev, ter glede zaslužkov novinarjev, glasbenih in knjižarnarjev, glasbenih in knjižarnarjev. Vse to ne velja za padno Nemčijo, ki je pod rasko upravo. Za turiste naravajo uvesti; enotno kvoto, ki jo je dovoljeno potrošiti sicer 150 dolarjev (za vsoto bo še treba posebej pregledati).

Umetnostna bilanca, ki jo polaga Jakac o svoji preteklosti, retrospektiva, ki je največjega umetnostno-vzgojnega pomena nedvomno tudi za vso našo kulturno javnost in se posebej za naš strokovnjak naraščaj, bo mostru Jakcu v posebno zadoščenje nad doseženimi uspehi. Tudi to v sebi individualno vključeno delo pa prav zaradi umetnikove lastne kontrole, kritičnosti in razgibane impulzivnosti ne more obstati brez možnosti nadaljnje iskanja, brez novih razvojnih perspektiv. Samo po taki poti nenehnega umetniškega prerajanja in dozorevanja so mogoči nastavi vrhunski, kakrš